

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Міністерство освіти і науки України

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВОДНОГО
ГОСПОДАРСТВА ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ**

Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту

Кафедра фінансів і економіки природокористування

«Затверджую»

проректор з науково-педагогічної,
методичної та виховної роботи

_____ О.А. Лагоднюк

«__» _____ 2016 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«ЕКОНОМІКА РЕГІОНУ»**

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Рівне - 2016

 Національний університет
Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка регіону» для студентів за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». – Рівне: НУВГП, 2016. – 11 с.

Розробник: Т.Л.Меліхова, к.еорг.н., доцент кафедри фінансів і економіки природокористування.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри фінансів та економіки природокористування.
Протокол від 31.08. 2016 року, № 1.

Завідувач кафедри, к.е.н.

Л. В. Мельник

Схвалено методичною комісією за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».
Протокол від 31.08. 2016 року, № 1.

Голова

Л. М. Мельник

© Меліхова Т.Л., 2016
© НУВГП, 2016

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІКА РЕГІОНУ»

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	галузь знань 07 «Управління та адміністрування»	за вибором	
Модулів – 1	Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
Загальна кількість годин –120		Семестр	
		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 2	Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр	Лекції	
		22 год.	2 год
		Практичні	
		20 год.	8 год.
		Самостійна робота	
		78 год.	110 год.
		Вид контролю: екзамен	

Примітка: співвідношення кількості аудиторних занять та індивідуальності і самостійності роботи становить (%):

- для денної форми навчання – 35 % до 65 %.
- для заочної форми навчання – 8,3 % до 91,7 %.

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення є засвоєння студентами знань про: наукові основи розміщення і територіальної організації продуктивних сил регіону в порівнянні з продуктивними силами країни на базі механізму дії економічних законів і закономірностей розвитку економіки, регіонального соціально-економічного розвитку регіону, стан та перспективи розвитку економіки регіону в умовах ринкових відносин.

Основними завданнями навчальної дисципліни є:

- сформулювати уявлення про теоретичні засади розвитку економіки регіону;
- визначити найважливіші умови і фактори, що впливають на розвиток економіки регіону;
- проаналізувати територіальну і галузеву структури господарського комплексу регіону;
- ознайомити з науковими засадами державної регіональної економічної

- сформувати у студентів комплексне, просторове сприйняття економіки з позиції зростання ролі людського чинника в усіх сферах суспільного виробництва.

В результаті вивчення дисципліни студенти повинні **знати**:

- основні поняття та наукові основи дисципліни;
- закономірності, принципи та методи вивчення економіки регіону;
- особливості регіонального розвитку міжгалузевих комплексів в Україні;
- державні стратегічні пріоритети регіональної економічної політики, нормативно-правові акти, що регулюють діяльність у даній сфері;
- систему показників економіки регіону;
- механізми впливу економічної політики регіону на діяльність суб'єктів господарювання;
- особливості сучасних інтеграційних регіональних, міжрегіональних, міждержавних економічних процесів та інвестиційної політики регіонального розвитку.

вміти

- послідовно й логічно викладати зміст навчального матеріалу в ході різних видів контролю;
- вирішувати на конкретних прикладах економічні завдання щодо економічного розвитку регіону;
- розв'язувати задачі з економіки регіону;
- самостійно готувати завершені письмові роботи на актуальні теми з економіки регіону;
- доповідати результати самостійно проведеного дослідження.

Навчальна програма розрахована на студентів, які навчаються за освітньо-кваліфікаційними програмами підготовки бакалаврів.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІКИ РЕГІОНУ

Тема 1. Предмет, метод і завдання дисципліни

Передумови виникнення та загальні відомості про економіку регіону. Місце навчальної дисципліни в системі наукового пізнання та її взаємозв'язок з іншими дисциплінами. Сутність понять «економіка» та «структура курсу». Поняття «регіон», його економічний зміст та місія регіону. Наукові методи дослідження економіки регіону. Завдання курсу та значення дисципліни в професійній підготовці фінансистів. Структура курсу.

Тема 2. Теоретична основа державного регулювання економічного розвитку регіонів

Місце регулювання економічного розвитку регіонів у діяльності держави і регіональних теоріях. Теорії розміщення, як базові у регіональній економіці. Теорії

Тема 3. Теоретичні основи стратегії сталого розвитку регіону

Економічне зростання як категорія економіки. Сутність стратегії сталого розвитку регіону. Стратегічні і тактичні цілі сталого розвитку регіону. Методи, принципи і організаційна структура управління регіональним розвитком. Економічне районування як метод регулювання територіальної організації господарства. Економічні та екологічні імперативи розвитку регіону. Моделі економічного розвитку.

Тема 4. Економічний потенціал – його сутність і значення

Загальна характеристика економічного потенціалу, структура та методичні підходи до його оцінки. Характеристика природно-ресурсного потенціалу. Сутність та характеристика трудових ресурсів. Характеристика виробничо-технологічного потенціалу. Сутність і значення науково-технічного та інформаційного потенціалу. Сутність екологічного потенціалу.

Тема 5. Закономірності, принципи і фактори формування та розвитку економіки регіонів

Економічні закони регіонального розвитку та їхня сутність. Зв'язок закономірностей розміщення продуктивних сил і основних економічних законів. Об'єктивні умови та закономірності формування просторової організації економіки регіону (суспільний поділ праці, територіальний поділ праці, територіальна організація виробництва). Принципи і фактори розміщення продуктивних сил (консервативні та прогресивні фактори).

Тема 6. Аналіз стану розвитку економіки регіону

Зміст і значення економічного аналізу. Оцінка факторів економічного розвитку регіону. Діагностика регіонального розвитку. Класифікація регіонів за рівнем соціально-економічного розвитку. Правові основи розвитку регіонів.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2.

ЕКОНОМІКА РЕГІОНУ ЯК ЦІЛІСНА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА СИСТЕМА

Тема 7. Господарський комплекс регіону, його структура і трансформація в ринкових умовах

Економіка України як єдиний національний господарський комплекс. Особливості формування та розвитку господарського комплексу регіону, його

структура і трансформація в ринкових умовах. Галузева структура економіки країни та регіону, тенденції її розвитку. Стратегія і тактика структурної перебудови економіки регіону.

Виробничий потенціал господарства регіону і його розміщення. Поняття про інфраструктуру: виробнича, інженерна, соціальна, транспортна, екологічна інфраструктура. Основні форми суспільної організації виробництва. Посилення процесів інтеграції та просторової концентрації виробництва регіону. Суть та методологія оцінки економічного потенціалу господарського комплексу країни та регіону.

Тема 8. Природний та трудовиресурсний потенціал Рівненської області

Природні та матеріальні ресурси Рівненського регіону: земельні, мінерально-сировинні, водні, лісові та рекреаційні ресурси; вторинна сировина і відходи виробництва.

Соціально-економічний потенціал. Народо-населення та його значення в розвитку і територіальній організації господарства регіону. Чисельність населення. Регіональні особливості відтворення населення. Демографічні проблеми. Національний склад населення регіону. Урбанізація. Сучасні форми урбанізації. Міське і сільське населення. Трудові ресурси регіону, зайнятість та ринок праці.

Тема 9. Промисловість Рівненського регіону та тенденції розвитку

Стан і проблеми розвитку легкої промисловості. Тенденції розвитку деревообробної та целюлозо-паперової промисловості. Хімічна і нафтохімічна промисловість області. Харчова промисловість Рівненщини. Стан і проблеми розвитку промисловості будівельних матеріалів і електроенергетики області. Транспортний комплекс і зв'язок Рівненської області.

Тема 10. АПК Рівненщини

Структурні складові та особливості територіальної організації АПК регіону. Рослинництво регіону. Тваринництво регіону. Проблеми та перспективи розвитку АПК Рівненщини.

Тема 11. Економічні зв'язки Рівненської області та її інтеграція в національні та світові структури

Зовнішньоекономічні зв'язки і зовнішньоекономічна діяльність Рівненщини. Внутрішньо національні економічні зв'язки Рівненської області. Зміст і форми міжнародної економічної інтеграції. Економічна інтеграція Рівненського регіону в європейську та світову культуру.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	пр.	с. р.		л.	пр.	с. р.
Змістовий модуль 1.								
Теоретико-методичні засади регіональної економіки								
1. Предмет, метод і завдання дисципліни	10	2	1	7	12	2	-	10
2 Теоретична основа державного регулювання економічного розвитку регіонів	10	2	1	7	10	-	-	10
3. Теоретичні основи стратегії сталого розвитку регіону	11	2	2	7	10	-	-	10
4. Економічний потенціал – його сутність і значення	11	2	2	7	12	-	2	10
5 Закономірності, принципи і фактори формування та розвитку економіки регіонів	11	2	2	7	10	-	-	10
6. Аналіз стану розвитку економіки регіону	11	2	2	7	12	-	2	10
Змістовий модуль 2.								
Економіка регіону як цілісна соціально-економічна система								
7. Господарський комплекс регіону, його структура і трансформація в ринкових умовах	12	2	2	8	10	-	-	10
8. Природний та трудовресурсний потенціал Рівненської області	11	2	2	7	12	-	2	10
9. Промисловість Рівненського регіону та тенденції розвитку	11	2	2	7	12	-	2	10
10. АПК Рівненщини	11	2	2	7	10	-	-	10
11. Економічні зв'язки Рівненської області та її інтеграція в національні та світові структури	11	2	2	7	10	-		10
Разом	120	22	20	78	120	2	8	110

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Таблиця 3

№ з/п	Тема практичного заняття	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Предмет, метод і завдання дисципліни	1	-
2	Теоретична основа державного регулювання економічного розвитку регіонів	1	-
3	Теоретичні основи стратегії сталого розвитку регіону	2	-
4	Економічний потенціал – його сутність і значення	2	2
5	Закономірності, принципи і фактори формування та розвитку економіки регіонів	2	-
6	Аналіз стану розвитку економіки регіону	2	2
7	Господарський комплекс регіону, його структура і трансформація в ринкових умовах	2	2
8	Природний та трудоворесурсний потенціал Рівненської області	2	2
9	Промисловість Рівненського регіону та тенденції розвитку	2	-
10	АПК Рівненщини	2	-
12.	Економічні зв'язки Рівненської області та її інтеграція в національні та світові структури		
Разом		20	8

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної форми навчання:

Підготовка до аудиторних занять – 0,5 год./1 год.занять.

Підготовка до контрольних заходів – 6 год. на 1 кредит ЄКТС.

Таблиця 4

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Предмет, метод і завдання дисципліни	7	10
2.	Теоретична основа державного регулювання економічного розвитку регіонів	7	10
3.	Теоретичні основи стратегії сталого розвитку регіону	7	10
4.	Економічний потенціал – його сутність і значення	7	10
5.	Закономірності, принципи і фактори формування та розвитку економіки регіонів	7	10
6.	Аналіз стану розвитку економіки регіону	7	10
7.	Господарський комплекс регіону, його структура і трансформація в ринкових умовах	8	10
8.	Природний та трудоворесурсний потенціал Рівненської області	7	10
9.	Промисловість Рівненського регіону та тенденції розвитку	7	10
10	АПК Рівненщини	7	10
11.	Економічні зв'язки Рівненської області та її інтеграція в національні та світові структури	7	10
Разом		78	110

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час лекційного курсу застосовується роздатковий матеріал, дискусійне обговорення проблемних питань. На практичних заняттях вирішуються ситуаційні завдання і розв'язуються задачі.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у письмовій та усній формі. Підсумковий контроль проводиться у вигляді здачі екзамену. Усі форми контролю включено до 100-бальної шкали оцінки.

Основними критеріями компетентності студента при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролю навчальної дисципліни, є такі:

- виконання всіх видів навчальної роботи, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах;
- вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;
- характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;
- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

Оцінювання результатів **поточної роботи** (завдань, що виконуються на практичних заняттях та консультаціях, результати самостійної роботи студентів) проводиться таким чином (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру;

60% – завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках чи в методиці;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Підсумкові оцінки з навчальної дисципліни виставляються студентам за сумарною кількістю набраних балів при проведенні поточного контролю – до 60 балів і складанні іспиту – до 40 балів.

9. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЩО ПРИСВОЮЮТЬСЯ СТУДЕНТАМ

Таблиця 5

Поточне тестування та самостійна робота											Модуль 3: підсумковий тест	Сума
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	40	100
5	6	5	6	5	6	5	6	5	6	5		

Таблиця 6

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	відмінно
82-89	добре
74-81	добре
64-73	задовільно
60-63	задовільно
35-59	не задовільно з можливістю повторного складання
0-34	не задовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Методичне забезпечення навчальної дисципліни «Економіка регіону» включає:

1. Конспект лекцій на паперових та електронних носіях.06-03-62.
2. Методичні вказівки до самостійної підготовки та проведення практичних робіт з навчальної дисципліни «Регіональна економіка» для студентів напряму підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» денної форми навчання / Меліхова Т.Л. – Рівне: НУВГП. – 2013. – 31 с. 06-03-58.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

11.1. Базова література

1. Джаман М.О. Теорія економіки регіонів : Навч. посібник / М.О. Джаман. – Київ: Центр учбової літератури, 2014. – 384 с.
2. Манів З.О. Регіональна економіка: Навч. посібник //З.О. Манів, І.М.Луцький, С.З.Манів. – Львів: Магнолія, 2008. – С.638.

11.2. Допоміжна література

1. Географічна енциклопедія України. – К.: Українська енциклопедія. – т. 1 –

1989; т. 2 – 1990; т. 3 – 1993.

2. Зінь Е. А. Регіональна економіка: Підручник / Е. А. Зінь. – Київ : Професіонал, 2007. – 528с.
3. Іщук С.Т., Розміщення продуктивних сил : (теорія, методика, практика). – 4 вид. доп. – Київ: ЄУФІМБ, 2001. – 216с.
4. Іщук С. І. Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка: Навч. посібник / С. І. Іщук. – Київ: Вид. Паливода А.В., 2006.
5. Качан Є.П. Розміщення продуктивних сил України. – К.: Вища школа, 1997.
6. Коротун І.М. Розміщення продуктивних сил України: Навчальний посібник/Коротун І.М., Коротун Л.К., Коротун С.І. – Рівне:УДАВГ, 1997. – 414с.
7. Коротун І.М. Розміщення продуктивних сил України: Навчальний посібник/Коротун І.М., Коротун Л.К., Коротун С.І. – 2-е вид., допов. – Рівне:РДТУ, 1998. – 410с
8. Пістун М.Д. Географія Української РСР / Під ред. М.Д. Пістуна - К.: 1982. Заставний Ф.Д. Географія України. - Львів, 1990.
9. Розміщення продуктивних сил:Підручник/За ред. В.В.Ковалевського. – 2-е вид. – Київ:Знання, 2000. – 546с.
10. Стеченко Д.М. Розміщення продуктивних сил і регіоналістика: Підручник. - К.: Вікар, 2006. – 396 с.
11. Чернюк Л.Г. Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка: Навч. посібник для дистанційного навчання. / Чернюк Л.Г., Клиновий Д.В. – К.: Ун-т „Україна”, 2005. – 245с.
12. Шаблій О.І. Соціально-економічна географія України: Навч. посібник/ Під ред. О.І.Шаблія – Львів: Світ, 1994.

12. Інформаційні джерела

1. www.bank.gov.ua – офіційний сайт Національного банку України.
2. www.zakon.rada.gov.ua – офіційний сайт Законодавства України.
3. www.ukrstat.gov.ua – Державний комітет статистики України.
4. www.portal.rada.gov.ua – офіційний сайт Верховної Ради України.
5. <http://www.nbuv.gov.ua/> – веб-сайт Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського.
6. <http://ep3.nuwm.edu.ua/> – веб-сайт Наукової бібліотеки Національного університету водного господарства та природокористування.
7. www.president.gov.ua – офіційний сайт Президента України.

Доцент кафедри фінансів
і економіки природокористування

Т.Л. Меліхова